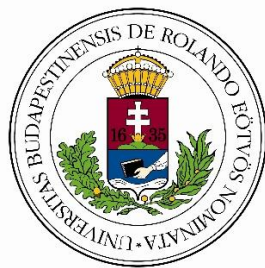

**Soft power és országimázsépítés A1/A2-es svéd
nyelvkönyvekben: a Svenska utifrån és a Rivstart
tankönyvcsaládok 1991-2014 között**

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Tudományos Diákköri Dolgozat

Leffler Bernadett

Skandinavisztika MA, 1. évfolyam

Témavezető:

Annus Ildikó

egyetemi adjunktus

2025. január

Rezümé

Élő nyelvről nehéz úgy nyelvkönyvet írni, hogy az adott országról vagy országokról, ahol beszélnek, ne essen szó, mégis alulkutatott téma a nyelvkönyvek kultúraközvetítő szerepe, még svéd kontextusban is, pedig Svédország kiemelt figyelmet fordít arra, milyennek látja őt a világ többi része. Olyannyira, hogy évtizedek óta külön állami szervet működtetnek a Svédországról alkotott nemzetközi kép figyelemmel kísérésére. Dolgozatom négy, kezdőknek szánt, a magyar felsőoktatásban használt svéd nyelvkönyvben vizsgálja a soft power és az országimázsépítés megjelenését. Rajtuk kívül vizsgálat tárgya még a Svédországgal kapcsolatos értékek, mint a nemek közti- és társadalmi egyenlőség, befogadás és diverzitás reprezentációja is.

A bevezetőből kiderül, hogy bár a svéd a ritkábban tanult és kevésbé ismert nyelvek közé tartozik, már több mint száz éve lehet egyetemi keretek közt tanulni Magyarországon, csak minimális információ áll rendelkezésünkre arról, hogy a lektorok milyen anyagokból tanítottak, illetve a svéd nyelvi készségek mellett mennyi kulturális ismeretet szereztek a hallgatók. A célkitűzések és a módszertan ismertetése után rátérek az elméleti háttér bemutatására, amiben tisztázom a kutatás kulcsfogalmait. Ezt követően a tartalomelemzéssel végzett vizsgálat következik, melynek eredményei az előzetes hipotéziseim többségét igazolta. A dolgot végül egy összegzés, és egy lehetséges jövőbeli kutatásokra való rövid kitekintés zárja.

Tartalomjegyzék

Bevezetés.....	1
Célkitűzések	3
Anyag és módszer	3
Elméleti háttér	4
Elemzés	9
Interperszonális viselkedés	10
Technológia és oktatás	15
Művészet.....	16
Politikai értékek.....	18
Egyenlőség, befogadás, diverzitás	19
Összefoglalás.....	25
Irodalomjegyzék.....	27
Táblázatjegyzék.....	29
Ábrajegyzék	30
Mellékletek.....	31

Bevezetés

A Magyarország és Svédország között lévő jelentős földrajzi távolság dacára a két ország történelme több ponton is összekapcsolódott az évszázadok folyamán. A Váci utca 43-as számú épületének falán kőkeretbe foglalt bronztábla állít emléket annak, hogy XII. Károly svéd király ott pihent meg 1714 novemberében, amikor két hét alatt, lóháton tette meg az utat Törökországból az akkor Svédországhoz tartozó, ma Németország területén található Stralsundig. A Duna túlsó partján, a Keleti Károly utca 26-os szám alatt pedig az embermentő tevékenységéről ismert és vitatott körülmények között 1945-ben eltűnt Raoul Wallenberg svéd diplomatára emlékező táblát találunk, akiről 1944-ben festette az egyetlen hiteles portrét Dombrowszky László festőművész. Mindkét emléktábla magyar szövege alatt megtalálható a svéd fordítás is. A legtöbben egyedül itt, vagy esetleg a Gellért-hegy lábánál található régi svéd követség szebb napokat látott épületének kőkerítéséhez rögzített táblán találkoznak svéd nyelvű írott szöveggel a mindennapok során.

A svéd nyelvet a magyar közoktatásban kötelező órai keretek közt nem, egyetemen mindössze egy helyen, az ELTE-n, nyelviskolákban pedig csak elvétve tanítják. Mindezek alapján azt hihetnénk, Svédország és a svéd kultúra ismeretlennek számítanak Magyarországon, azonban a valós helyzet ennél jóval árnyaltabb. A Svenska Institutet, magyarul Svéd Intézet 2020-as kutatása szerint ötből négy magyar rendelkezik alapvető ismeretekkel Svédországról, illetve minden tizedik magyar ismeri az országot az átlagnál mélyrehatóbban. A kutatás 1000 fő önkéntes részvételével készült, és az eredmények alapján Svédország, mint földrajzi hely és geopolitikai szereplő, jelen van a köztudatban. Ugyanakkor a svéd kultúra, különösen az irodalom, megjelenése Magyarországon sem újkeletű fejlemény, hiszen már a 18. század végétől jelennek meg svéd szerzők művei hazánkban, először a társadalmi elit által beszélt közvetítő nyelvről, jellemzően franciáról vagy németről történő fordításban (Mádl & Annus, 2019).

Magyarországon kicsivel több, mint 100 éve van lehetőség fakultatív nyelvórai keretek közt svédül tanulni. Legkorábban a Debreceni Magyar Királyi Tudományegyetem 1918-19-es tanévének tavaszi szemeszterre vonatkozó tanrendje jegyzi dr. Leffler Béla nyelvi lektor, számos magyar irodalmi alapküld svéd fordítójának óráit. Neve, mint lektor, azonban megtalálható korábbi és későbbi félévek tanrendjében is, így feltételezhetjük, hogy nyelvtanári munkáját több féléven keresztül végezte. Ezt támasztja alá a tanrendben szereplő tárgy – *Bevezetés a svéd nyelvbe* – címe utáni „*(Folytatás)*” megjegyzés is. Az ELTE jogelődjén, a Budapesti Királyi Pázmány Péter

Tudományegyetemen az intézmény tanrendje szerint legkorábban az 1922-23-as tanév őszi szemeszterében, Nils-Herman Lindberg lektorsága idején volt lehetősége az egyetemi polgároknak megismerkedniük a svéd nyelvvel, egészen 1926-ig. A *Magyarság* folyóirat egy cikke szerint már az első két évben harminc felett volt a hallgatók létszáma, és legjobbjaik között elismerő pénzjutalmat osztottak szét Lindberg és az akkori svéd konzul jóvoltából (Kindl, 2022). Az évek alatt némely kurzusnál feltüntetésre került az irodalmi mű is, melyet az adott félévben feldolgoztak, valamint maga a tankönyv, melyet az oktató használt. Innen tudhatjuk például, hogy míg a svéd szövegolvasás tárgya Debrecenben kizárólag Esaias Tegnér *Frithiofsagája* volt, Budapesten August Strindberg *Hemsöborna* című regényét is feladták a hallgatóknak, de Gárdonyi Géza 1898-ban megjelent, *Az én kis falum* novelláskötetének magyarról svédre fordítása is képezte egy kurzus törzsanyagát. Utóbbi valószínűleg az író és Lindberg közti ismeretségnek is köszönhető, amiről a Lindberg által Gárdonyiról Egerben készített 1922-es fotó tanúskodik (Lindberg, 1922). A magyarul addigra kiválóan megtanuló Lindberg távozását követően hét éves kihagyás után, 1933-tól került csak újra meghirdetésre svéd nyelvóra, amikor a svéd követségen kultúrattaséként szolgáló, szintén lelkes kultúraközvetítő Waldemar Langlet kapott lektori állást és indította el a *Svéd nyelv és irodalom* kurzust (Budapesti Királyi Pázmány Péter Tudományegyetem, 1933). Hogy milyen anyagokból vagy tanterv szerint haladtak az órára feliratkozók, nem tudni, az viszont biztos, hogy a következő szemeszterben már kezdő és haladó svéd csoport is indult. 1933 és 1939 tavasza között minden félévben fakultatív jelleggel ugyan, de legalább egy svéd kurzus szerepelt a tantervben, időnként pedig nem csak nyelvóra, hanem név- és igeragozás is előfordult, mint különálló kurzus. Azóta kisebb- nagyobb megszakításokkal elérhetők svéd nyelvi órák az ELTE-n és jogelődjein. Látható tehát, hogy bár a svédtanulásra való lehetőség biztosítva volt, csak igen kevés információ áll rendelkezésünkre ennek módjáról és eszközeiről. Legtöbb esetben legfeljebb találgatni tudunk, hogy a lektorok és nyelvtanárok miből tanítottak, és közben mennyi információt adtak át magáról Svédországról és a svéd kultúráról. Valószínű, hogy idegen nyelven, például németül írt svéd nyelvkönyveket használtak, vagy pedig saját maguk által összeállított anyaggal dolgoztak.

A svédtanítás általános eszközeivé a Skandináv Nyelvek és Irodalmak Tanszékének 1992-es megalakulásától a már említett Svéd Intézet által kiadott tankönyvek váltak. Addigra a *Tanuljunk nyelveket!* sorozat részeként megjelent a *Svéd társalgási zsebkönyv* (1982), illetve a *Kevés szóval svédül* (1987), amiket a legelsőek közé tartozó magyar anyanyelvű tanulóknak írt svéd

nyelvkönyveknek tekinthetők, ám a tanszéken a kezdetektől fogva svéd nyelven írt tankönyvekből folyt a nyelvtanítás. Az elmúlt három évtized alatt több tankönyvcsalád is használatban volt, közülük tartozik a kutatásom tárgyául szolgáló Svenska utifrån és Rivstart könyvcsalád is, amelyek változó mértékben ugyan, de a nyelvi mellett kulturális ismereteket is átadnak, egyfajta svéd országimázst közvetítenek.

Célkitűzések

Dolgozatom célja feltérképezni, miként változott a Svenska utifrån és a Rivstart kezdő svéd nyelvkönyvekben előforduló svéd országimázssépítés 1991 és 2014 között. Szeretném felmérni, milyen eszközökhöz nyúlnak a tankönyvek, hogy olvasóik elé egy pozitív értékekkel asszociált ország képét tárják, mindezt a dolgozat elméleti részében bővebben kifejtett soft power kontextusában. Ezen kívül vizsgálom még, mennyire árnyalják, ha teszik egyáltalán, a Svédországról alkotott képet, beemelnek-e negatív aspektusokat is a tanulók figyelmébe. Szó esik arról is, hogy a vizsgált tankönyvekben megjelennek-e megerősítő példák olyan, Svédországgal nemzetközi viszonylatban összekapcsolt kifejezésekre, mint a nemek közötti és társadalmi egyenlőség, diverzitás és befogadás.

A dolgozat a következő kérdésekre próbál kielégítő választ találni:

- A soft power mely forrásai lelhetőek fel a vizsgált nyelvkönyvekben?
- Megfigyelhető-e jelentős különbség az állami kiadású Svenska utifrån és a szabad piac termékének számító Rivstart tankönyvek között a soft power forrásainak alkalmazásában?
- A Svédországgal asszociált értékek reprezentálásra kerülnek-e a könyvekben?
- Társadalmi problémák, egyenlőtlenségek és igazságtalanságok is említésre kerülnek a tankönyvekben, vagy csak Svédország pozitív oldala?

Anyag és módszer

Kutatásom két tankönyvcsalád két kötetére összpontosult. Ezek a Svéd Intézet által gondozott Svenska utifrån 1991-es és 2001-es kiadásai, valamint a Natur & Kultur kiadónál megjelent

Rivstart 2007-es és 2014-es kiadásai. Mind a négy tankönyv egynyelvű, és a Közös Európai Referenciakeret (KER) szerint A1-es, azaz teljesen kezdő szintről tanítják a svédet. Természetesen korábban is léteztek egynyelvű svéd nyelvkönyvek, feladatgyűjtemények és nyelvtani összefoglalók, melyeket az egyetemi nyelvoktatás során használtak, ám kutatásom az ELTE skandinavisztika tanszékén legáltalánosabban, régóta használt tankönyvekre összpontosít. A Svenska utifrån könyvekből gyakorlatilag a tanszék megalakulásának kezdetétől fogva oktatnak. Nemzetközi szinten is ez a két tankönyvcsalád a legelterjedtebb az egyetemi szintű svéd nyelvoktatásban, bár a Svenska utifrån, amiből több kiadás nem készült 2001 óta, egyre inkább kiszorítja a Rivstart, melyet használnak többek között Antwerpenben, Vilniusban, Gdanskban, és a kaliforniai Berkeley-ben is (Svenska Institutet, 2025).

A tartalomelemzéssel történő vizsgálat folyamán textuális és vizuális adatokat is figyelembe vettem, úgymint a tankönyvekben szereplő szövegeket és illusztrációkat. A tartalomelemzés használata mellett szólt egy kvantitatív analízissel szemben, hogy a kutatás célja csupán felmérni és előzetes képet kapni a soft power eszközeinek használatáról, nem pedig számszerűen megadni, annyak melyik forrása hány alkalommal fordul elő a négy vizsgált tankönyvben. Az eredményeket összegző táblázatokban x-el jelöltem, ha egy könyvben találni példát a megadott kategóriára.

Elméleti háttér

Magyar viszonylatban a svéd nyelvű irodalom kutatása régóta visszamenő hagyománnyal bír, a svéd nyelvkönyvekről azonban jóval kevesebb szó esik magyar és svéd kontextusan is. Ha írunk is róluk, az legfeljebb a módszertan vizsgálata okán történik. Elenyésző azon kutatások száma, melyek a nyelvi tananyagon túli tartalmat vizsgálják, azaz a tankönyvek által Svédországról alkotott képpel foglalkoznak, pedig természetes nyelvről lehetetlen úgy nyelvkönyvet írni, hogy általa explicit vagy implicit módon ne kapjunk valamilyen képet az országról, amelyben beszélnek, így vizsgálandó anyag bőségesen rendelkezésünkre áll.

A téma azért is méltatlanul elhanyagolt, mert Svédország számára rendkívül fontos, milyennek látja őt a világ többi része. Régóta jelentős erőforrásokat tud és kész megmozgatni annak érdekében, hogy az önmagáról kialakuló képet befolyásolja, a kialakultat pedig mérje. Külön állami szerv működik ennek a feladatnak az ellátására: az 1945-ben alapított, már említett Svéd Intézet. Azon

kívül, hogy pozitív képet és országimázsépítés szempontjából gondosan válogatott információt közvetít, anyagilag támogatja a svéd nyelv tanítását többek között tankönyvvásárlási támogatással, illetve nyelvi lektorátusok fenntartásával. Munkája a British Council, a Goethe Institut, és az Alliance française tevékenységéhez hasonlítható. A Svéd Intézet emellett évente elkészíti a Svédország világszintű megítélésével foglalkozó éves jelentést, ami a beszédes *Sverigebilden*, „A Svédországról alkotott kép” nevet viseli. Az Intézet nem csak globális felméréseket készít, elemezve például a Nation Brand Index kimutatásait, hanem regionálisakat is, így készült kutatás arról, hogy a Baltikumban, Északon, a Nyugat-Balkánon, a Közel-Keleten vagy épp Közép-Kelet-Európában hogyan látják Svédországot. Ezek a publikációk aztán a svédekre oly jellemző transzparencia jegyében nyilvánosan elérhetőek bárki számára a Svéd Intézet weboldalán (Svenska Institutet, 2025), valamint kutatásom elméleti háttérének fontos részét képezik.

Kutatásom és a dolgozat egyik kulcsfogalma a *soft power*. A magyar szakirodalom puha hatalomként fordítja, viszont a dolgozatban az angol terminológia szerint használom. A soft power fogalmát Joseph Nye amerikai politológus alkotta meg az 1980-as évek végén, és először az 1990-ben megjelent *Bound to Lead* című könyvében használta. Oximoronnak hangzik, ám valójában megmagyarázza önmagát. Nye kiindulópontja ehhez az Egyesült Államoknak a második világháború óta megváltozott világ- és gazdaságpolitikai helyzete, valamint a hatalom hagyományos értelmezése:

“The dictionary tells us that power means an ability to do things and control others, to get others to do what they otherwise would not. Because the ability to control others is often associated with the possession of certain resources, politicians and diplomats commonly define power as the possession of population, territory, natural resources, economic size, military forces, and political stability. [...] Today, however, the definition of power is losing its emphasis on military force and conquest that marked earlier eras.” (Nye, 1990)

Nye kiemeli a hatalom nem materiális forrásainak és formáinak relevanciáját a világpolitika mai kihívásainak megoldásában, és több példa felvonultatásával arra a következtetésre jut, hogy a hatalom tradicionális, utasítás és nyomásgyakorlás-alapú gyakorlását leváltja egy újabb trend, melyben egy ország a céljainak beteljesítéséhez nem erőszakhoz folyamodik, hanem eléri, hogy más országok is ugyanazt akarják, mint ő. Ezt a fajta befolyásolásra és meggyőzésre épülő hatalmat nevezzük soft powernek. Fontos eleme a legitimitás, és az, hogy egy kultúra képes legyen vonzóvá

tenni önmagát. Ahogy Nye írja: *“If a state can make its power seem legitimate in the eyes of others, it will encounter less resistance to its wishes. If its culture and ideology are attractive, others will more willingly follow.”*.

A fent leírtak nem csupán államokra, hanem magukra a nyelvekre is kivetíthetők. Az egyes országban beszélt nyelvek elválaszthatatlanok az adott ország kultúrájától, így amennyiben az egyik iránt fokozott érdeklődés mutatkozik, várható, hogy a másik is felértékelődik. Kiváló példa erre Dél-Korea, a k-pop és a koreai nyelv esete, amikor is a koreai pop világhírűvé válásával 2009 és 2013 között az Egyesült Államok egyetemén kínált nyelvi kurzusok közül a koreain emelkedett legnagyobb mértékben a beiratkozó hallgatók száma (Lee, 2018). A jelenség természetesen ellentétes irányban is működik, elég csupán az orosz-ukrán háborúra gondolni, aminek kitörése után 2023-ban az orosz nyolc év után kiesett a világ egyik legismertebb ingyenes nyelvtanulást segítő alkalmazása, a Duolingo tíz legnépszerűbb nyelve közül (Blanco, 2023). Európa-szerte számos turisztikai célpontnál pedig, ahol korábban biztosítottak orosz nyelvű idegenvezetést, megszüntették ezt a szolgáltatást.

A soft powerhez szorosan kötődő fogalom a *country branding*, magyarul országimázsépítés, ami Szeles (1998) definíciója szerint „az adott népről, nemzetről és országról kialakult, annak minden aspektusú létevel kapcsolatos belső és külső vélemény-és nézetrendszer”. Tudatos alkalmazásának célja a pozitív országgép kialakítása, ami aztán előnyös politikai és gazdasági helyzetet biztosít az országnak. Jenes (2005) említi többek között az idegenforgalom növekedését, a külföldi tőke fokozódó érdeklődését, a külpolitikai törekvések támogatottságát és nemzetközi visszhangját, melyek közvetlenül és közvetetten is segíti az adott országot a nemzetközi geopolitikai színtéren való érdekérvényesítésben, ami pozitívan hathat ki a lakosság életére is. Az országimázsépítés kivitelezése természetesen sosincs teljes egészében az állam kezében, illetve felépítése alkalmanként nem is tudatosan történik, ami viszont a kívánttól merőben eltérő eredményekhez vezethet. Amennyiben Svédország nem rendelkezne határozott országmarketing-stratégiával, a világ többi része számára még így is vonzó úticélpont lehetne a természeti adottságainak köszönhetően, viszont valószínűsíthető, hogy jóval kevesebb külföldi diák tanulna tovább svéd egyetemeken, közel sem fogynának olyan jól a könyvesboltokból a svéd krimiregények, valamint kevésbé számítanának követendő példának a fenntarthatósággal, nemek közötti egyenlőséggel kapcsolatos törekvései.

A soft power és az országimázsépítés elválaszthatatlanságát támasztja még alá, hogy Nye (2006) szerint a soft power három forrásból táplálkozik: az adott ország kultúrájából (*culture*), politikai értékeiből (*political values*) és a külpolitikai aktivitásból (*foreign policies*). Ezek mind felhasználhatóak az országmárka- és imázs kidolgozásához. Andreasen (2007) dán diplomata és író azonban megjegyzi, hogy amit Nye kultúrának hív, az további három területre osztható fel, melyek az interperszonális viselkedés, a művészet és a technológia.

Andreasen listája tehát öt tételből áll. A kultúra három alcsoportjának nevei nem egészen fedik le a tartalmukat, így szeretném pontosabban körülírni, Andreasen szerint mit foglalnak magukban. Az interperszonális viselkedés kategóriájába tartozik az attitűd, az életvitel, szokások, illem, kapcsolatok, öltözködés, étkezési kultúra. Ennek azért van óriási jelentősége, mert ezt a képet érzékeli a világ többi része fotókról, videókról, elbeszélésekből, ezt tapasztalják, a turisták amikor meglátogatják az országot. A művészet magába foglalja a különböző alkotói tevékenységeket és a velük foglalkozó intézményeket. Az egyik legfélrevezetőbb fogalom pedig a technológia, ebbe ugyanis az oktatás, kutatás és innováció területei is beletartoznak. Akárcsak Andreasen, kutatásomban én sem teszek különbséget a magas- és a populáris kultúra között, illetve annak érdekében, hogy minél pontosabban körül tudjam határolni a soft power előfordulásának fajtáit, az Andreasen-féle felosztást használom a dolgozatban.

A Svéd Intézet által kiadott jelentéseket olvasva feltűnő, hogy nem csak Svédország határozza meg magát emberi- és nőjogokat tisztelő, toleráns és befogadó országgént, hanem a világ többi része is így látja őt. 2023-ban Svédország 60 országból az első helyen végzett a Nation Brand Index által összeállított *Esélyegyenlőség a társadalomban* kategóriában (Svenska Institutet, 2024). Ugyanebben az évben a Global Soft Power Index 121 országból a 4. helyre sorolta tolerancia és befogadás szempontjából (Svenska Institutet, 2024). Felmerült bennem a kérdés, hogy ezt a képet a nyelvkönyvekben is terjeszti-e magáról. A svéd szociálpolitikai és társadalmi diskurzusban két kiemelt jelentőségű szót is találni a témával kapcsolatban, ezek a *jämställdhet* és a *jämlikhet*. Előbbi arra utal, hogy a férfiakat és nőket ugyanazon jogok és lehetőségek illetik, illetve ugyanazok a felelőségek terhelik. Célja, hogy a nemekről alkotott elképzelések ne szabjanak határt az egyéni boldogulásnak, ne legyenek döntő tényezők abban, hogy valakinek mit szabad vagy mit képes elérnie (Jämställdhetsmyndigheten, 2021). A *jämlikhet* értelmében pedig minden ember, függetlenül többek közt származástól, nemtől, bőrszíntől, vallási meggyőződéstől vagy szexuális

irányultságtól, ugyanolyan értékes, és egyenlő bánásmódot érdemel. A kérdésfeltevés megválaszolásához e két szót vettem alapul, és emeltem be a tartalomelemzés kritériumai közé.

A nyelvkönyvek edukációs céljának 20. századi változását mutatja be Kramsch és Vinall (2015) *The cultural politics of language textbooks in the era of globalization* című tanulmánya, ami nagy segítségemre volt a könyvek által közvetíteni kívánt információ vizsgálatánál, egyes részek beemelésének megértésében. A szerzők három fázisra osztják a múlt században megjelent nyelvkönyvek fejlődését, kezdve a századelővel, amikor a nyelvkönyvek célja a nemzetállamok állampolgárai közti kommunikáció, valamint kultúra- és értékközvetítés elsajátíttatása volt, amihez a nemzet nagyjait, főleg művészek alakjait használták. Ezt a formális, országismeret-fókuszú megközelítést az 1970-es évektől írta felül a beszédközpontúság, ami a mindennapi élethelyzetekben való elboldogulás segítségét helyezte előtérbe főként autentikusabb párbeszédok segítségével. A kultúraspecifikus ismeretek átadása nem szorult ki a könyvekből, csupán új reprezentációt kapott, például népszerű szabadidős tevékenységek vagy étkezési szokások bemutatásával. Végül az 1990-es évektől egy újfajta, a szerzők szerint inkább gazdasági szemmel értelmezett nyelv- és kultúrafelfogásról beszélhetünk a tankönyvekben, keveredve a régi diskurzussal. Canale (2016) a tankönyvek az oktatásban máig döntő szerepével magyarázza az újabban egyre növekvő érdeklődést a bennük reprezentált kultúra vizsgálatára, valamint társadalmi gyakorlatok és ideológiák legitimálásának eszközeként látja őket.

A legtöbb, soft powerhez és országimázsépítéshez kapcsolódó szakirodalom angol nyelven íródott, ami a téma nemzetközi jellege, és az Egyesült Államok-béli népszerűsége miatt várható is volt. A nyelvkönyvekkel kapcsolatos szakirodalommal kapcsolatban az a nehézség állt fenn, hogy specifikusan az angol mint idegen nyelv oktatására fókuszáltak, vagy angol anyanyelvűek szemszögéből íródtak. Ennek ellenére sikerült ráakadnom olyan tudományos művekre, melyek támaszként szolgáltak a kutatómódszertanhoz és az elméleti háttérhez egyaránt.

A megismert szakirodalom és a vizsgált anyag áttanulmányozása alapján két hipotézist állítottam fel:

1. A vizsgált svéd nyelvkönyvek a soft power öt forrásával igyekeznek vonzóvá tenni Svédországot: viselkedés, művészet, technológia, politikai nézetek és külpolitikai morál.
2. A mai Svédországban oly sokat hangoztatott értékek, mint a nemek közötti egyenlőség, tolerancia, befogadás és diverzitás, a tankönyvekben is megjelennek.

Elemzés

A könyvek külsejét tekintve rögtön szembetűnik, hogy a Svenska utifrån mindkét kiadás esetében már a borítón svéd kulturális elemeket közvetít. A tagadhatatlanul svéd motívumokból viszont előzetes ismeretek nélkül legfeljebb a jávorszarvast és a rúnakövet, valamint a borító felső részén lévő faipari mozzanatokat ismerhetjük fel. A Rivstart borítójának designja ezzel szemben egyszerűbb, a svéd zászló színvilágát használja, illetve a 2007-es kiadáson apró, fehér betűvel szedett svéd mondatok is szerepelnek rajta, ízelítőként a tartalomból.

1. ábra

Az 1991-e és a 2001-es kiadású Svenska utifrån könyvek borítója¹

2. ábra

A 2007-es és a 2014-es kiadású Rivstart könyvek borítója²

¹ Saját fotók.

² A 2007-es borító saját fotó, a 2014-es borító fotójának forrása: <https://www.nok.se/titlar/loromedel-b2/rivstart-rivstart-a1a2/290d4779-719d-489b-bd77-38f132764585>. Letöltés dátuma: 2025. január 15.

Ugyanakkor fontos hozzátenni, hogy a könyvek belső színvilága merőben eltér a borítóétól. A figyelemfelkeltően sok rajzzal teli, már-már képregényszerű borítójú Svenska utifrån lapjain nem találni színes képeket vagy ábrákat, minden grafikai elem fekete-fehérrel szerepel benne annak ellenére is, hogy az ezekhez szükséges technológia már rendelkezésre állt a könyv összeállításakor. A Rivstart az, amit letisztult borítója ellenére élénken színezett ábrák, ikonok, szövegbuborékok és egyéb grafikai elemek tarkítanak, sejtetően a figyelem megragadása és fenntartása céljából. A tartalom grafikai designját tekintve tehát óriási különbség van a 2001-es Svenska utifrån és az utána mindössze hat évvel kiadott Rivstart között.

A soft power forrásainak előfordulását az interperszonális viselkedés megjelenésének bemutatásával kezdem, mivel erre találtam a legtöbb példát.

Interperszonális viselkedés

1. táblázat

Interperszonális viselkedésre talált példák, tankönyvek szerinti bontásban (saját összeállítás)

	Svenska utifrån 1991	Svenska utifrån 2001	Rivstart 2007	Rivstart 2014
Együttélési formák, élettársi kapcsolat, mint a házasság alternatívája, egyedülálló szülők, mozaikcsaládok	X	X	X	X
Időskorban is aktív életmód	X	X	X	X
Vidékre való elvonulás, sommarstuga	X	X	X	X
Eltérő életutak a tanulmányok szempontjából	X	X	X	X
Kultúra- és nyelvspecifikus kifejezések	X	X	X	X
Sorkatonaság	X	X		

Figyelemre méltó, hogy a Svenska utifrån leckéiben már három évtizeddel ezelőtt is a legnagyobb természetességgel beszéltek mozaikcsaládokról, egyedülálló szülőkről és hétvégi apukákról, valamint kezelték az élettársi kapcsolatot a házasság alternatívájaként. Természetesen ezek egyike sem számított újnak a svéd társadalomnak, ugyanakkor keskeny annak a két halmaznak a metszete, ami egy ország társadalmában rögzült jelenség, és amit a nyelvkönyvek a világnak mutatni kívánnak. A téma mind a négy vizsgált tankönyvben következetesen megjelenik, bár némileg eltérő módon. A Svenska utifrån könyvekben a különböző családi állapotokat és együttélési formákat statisztikai oldalról közelítik meg: szerepelnek bennük házasságkötési- és válási statisztikák, 1000 főre jutó születésszámok, a szülők átlagos életkora az első gyerek születésekor, illetve általánosan megfigyelhető demográfiai tendenciák. A leginkább társadalmi ismereteket átadó szövegek közt viszont akadnak fiktív, de életszerű sorsokat bemutatóak is:

„Lisbet är skild och tar ensam hand om sina två döttrar. Hon bor kvar i radhuset som hon och hennes före detta man köpte. [...] Hennes pojkvän Björn är också skild och han har också barn. Men han har inte hand om sin dotter. Han är en så kallad söndagspappa.”³

Bár a könyv nyíltan, tabuk nélkül ír mind a válásról, mind az elvált szülők új kapcsolatáról, olyan messzire még nem megy, hogy ne az anyánál legyenek a gyerekek, illetve a lányával csupán hétvégenként találkozó Björn ábrázolása is beleillik a valóság kereteibe. Utóbbi egyben

³ „Lisbet elvált, és egyedül gondoskodik a két lányáról. Most is abban a sorházban lakik, amit ő és a volt férje vásároltak. A barátja, Björn, szintén elvált, és van gyereke. De nem ő gondoskodik a lányáról. Ő egy úgynevezett vasárnapi apuka.” Svenska utifrån (2001), 72. o. A lábjegyzetben szereplő valamennyi fordítás a saját munkám.

emlékeztető is, hogy bár napjaink Svédországában példamutató aktivitással veszik ki magukat az apák a gyerekeik életéből, ez alig pár évtizede még nem volt általánosnak tekinthető.

A Rivstart könyvek statisztikák helyett a szókincset helyezik előtérbe, igyekezve lépést tartani a mozaikcsaládok kialakulásával együtt járó új, pozitívabb töltetű kifejezésekkel:

„När föräldrar separerar och sedan träffar en ny partner som också har barn, får barnen plastsykon och föräldrarna får bonusbarn. Mammans nya kille kallas plastpappa eller låtsaspappa. I en regnbågsfamilj kan det finnas två mammor och/eller två pappor.”⁴

A svéd nyelv kifejezéseit kihívás magyarra átültetni, ugyanis a félreérthetetlenül negatív töltetű, mégis klasszikus „mostoha” szót a svéd *styv* adja vissza, míg a *plast* előtag műanyagot jelent, a *låtsas* pedig „játszott”, „színelte”, „tettetett” jelentéssel bír. A *bonus* előtag a leginkább pozitívan értelmezett az összes közül, mivel szó szerint jutalmat, átvitt értelemben pedig egyfajta örömet okozó értéket jelent.

Összességében az, hogy a mozaikcsaládok mind a négy vizsgált tankönyvben következetesen megjelennek, következtetni enged arra, hogy Svédország felvállalja a nukleáristól eltérő családmodelleket, és egyenrangúnak tekinti őket a hagyományossal.

Az időskorban is aktív életmód, fizikailag és szellemileg is, egyfajta nemzeti büszkeségként tűnik fel újra és újra a tankönyvek hasábjain. Bár a dolgozat céljai közt nem szerepel a tankönyvek által bemutatott jelenségek valóságtartalmának történő utánajárás, bárki, aki eltöltött pár napot vagy élt Svédországban, láthatott idős embereket mindenféle nehézség nélkül kocogni, kerékpározni vagy természetet járni. Az 1991-es Svenska utifrånban a legtöbb említett időskorú minden tekintetben ellátja magát, kirándul, utazik, és még azok is, akik fizikailag már kevésbé aktívak, pezsgő társasági életet élnek a barátaikkal és a családjukkal. Egy Elna nevű nyugdíjas hölgyről például így olvashatunk:

⁴ „Amikor a szülők kapcsolata véget ér, majd később találkoznak valaki újjal, akinek szintén van gyereke, akkor a gyerekek mostohatestvért, a szülők pedig mostohagyereket kapnak. Az anyuka új barátját mostoha- vagy nevelőapának hívják. Egy szivárványcsaládban lehet két anyuka és/vagy két apuka.” Rivstart (2024), 59. o.

„Jo, jag är ganska aktiv i Missionsförbundet. Jag virkar och broderar och bakar till basarerna och jag har gått med i Örebrobiologerna och har fått så mycket att göra, jag är upptagen nästan varje dag.”⁵

Elna hagyományosan nagymamákkal asszociálható elfoglaltságai, ideértve a gyülekezetben való tevékenykedést és a kézimunkát, régiesnek tűnhetnek a Rivstartban feltűnő Renate napjához képest:

”Hon vaknar klockan sex och stiger upp direkt. [...] Hon har en danskurs mellan tio och tolv. Renate dansar line dance. [...] Klockan ett träffar hon en väninna och de äter lunch på en liten restaurang i stan. [...] Renate promenerar hem efter lunchen. [...] På eftermiddagen skriver Renate ett mejl till en vän i USA. [...] Efter middagen diskar hon och spelar lite piano.”⁶

Renate napjában aligha találni olyan elemet, amire egy fiatalabb személy ne lenne képes, ha volna rá szabadideje. A kötés és a horgolás manapság már nem tartoznak a mindenki által elsajátított készségek vagy széles körben űzött szabadidős tevékenységek közé, ellenben a táncórára járás, barátnőkkel együtt ebédelés és az emailírás már igen. Utóbbi kapcsán kiemelendő, hogy a könyv által bemutatott fiktív nyugdíjas ismerősen mozog a digitális világban, amit az élethosszig tartó tanulás jegyében valóban támogat is a svéd állam. A könyvek által bemutatott svéd nyugdíjasok tehát nem szakadtak le a társadalomtól, hanem ugyanúgy részei a folyvást változó világnak, mint fiatalabb korukban. A nyugdíjaskor a végigdolgozott évek utáni jutalomként kerül ábrázolásra, ahol a jóléti állam visel gondot szépkorú polgáira, kiknek egyetlen feladata, hogy jól érezzék magukat.

A vidékre való elvonulás romantizálása cseppet sem meglepő, ha arra gondolunk, milyen lelkes természetjárók a svédek. A hegyekben kirándulás, szünidei kenutúra, áfonyaszedés az erdőben mind jellemző mozzanatai az egyéni és a társasági életnek. A nyaraló, vagyis a sommarstuga nem csupán a svéd kulturális örökség része, de egyben a jólét szimbóluma is (Carlsson, 2011).

⁵ „Igen, eléggé aktív vagyok a Missziós Szövetségben. Horgolok és hímzek a piacra, és csatlakoztam az Örebroi Biológusokhoz, és olyan sok tennivalót kaptam, hogy az majdnem minden nap elfoglal.” Svenska utifrån (1991), 149. o.

⁶ „Hat órákor ébred, és rögtön fel is kel. [...] Tíz és tizenkét óra között táncórája van. Renate formatáncot tanul. [...] Egy órákor találkozik egy barátnőjével, és megebédelnek egy apró étteremben a belvárosban. [...] Ebéd után Renate hazasétál. [...] Délután emailt ír egy amerikai barátjának. [...] Vacsora után elmosogat, és játszik kicsit a zongorán.” Rivstart (2007), 30. o

Elterjedtségét és népszerűségét mi sem mutatja jobban, mint hogy 2008-2019 között a felnőtt svéd lakosság nagyjából felének volt a tulajdonában szabadidős ház (SCB Statistikmyndigheten, 2022).

Bár a megszokottól eltérő tanulmányi életutak mind a négy tankönyvben megjelennek, tankönyvcsaládonként eltér, hová helyeződik a fókusz: a két Svenska utifrånban a középiskola befejezése és az egyetem megkezdése közti évekről írnak, amikor is a férfiak teljesítik a hadkötelezettséget, a lányok közül pedig sokan külföldre utaznak au pair munkát vállalni, és csak a húszas éveikben tanulnak tovább. Ezzel szemben a Rivstart könyvekben a felnőttkori karrierváltásra helyeződik a hangsúly. Az egyik leckében megismerjük például Daniel történetét, aki autószerelőből képezte át magát praktizáló jogásszá. A tanulság, miszerint Svédország támogatja azokat, akik képezni szeretnék magukat, egyértelmű, s ugyanezen üzenettel találkozunk majd, amikor néhány bekezdéssel lentebb a technológiára talált példákat szemléljük.

Kultúraspecifikus kifejezések kigyűjtésénél kritérium volt, hogy a magyarhoz képest legyenek kultúraspecifikusak, mivel ezen lexikai elemek kötöttsége viszonylagos, mindig egy másik kultúrához képest értendő (Heltai, 2013). A nyelvspecifikus elemekkel együtt valamennyi könyvben előfordulnak, főként hagyományok, szokások és ünnepek formájában, de nem ugyanazokat látni viszont minden kötetben. A *fika*, azaz a svéd uzsonna vagy kávészünet, mely során a kávé mellé fahéjas csigát, kanelbullét vagy szendvicset fogyasztanak, a Rivstart könyvekben szerepel csak, viszont két svéd tradícióról, a Valborgról és a Luciáról csak a Svenska utifrånokban olvashatunk. Az *allemansrätten*, azaz a szabad táborveréshez való jogot is e két könyv taglalja csak. Ezt a megosztottságot magyarázhatja a kifejezések jellege, mivel inkább általános országismereti, semmint mindennapi kommunikációs helyzetekben nélkülözhetetlen jelentőséggel bírnak. Svédországról mint földrajzi helyről és államról információkat, érdekességeket pedig a Svenska utifrån könyvek szerepeltetnek nagyobb mértékben.

A sorkatonasággal kapcsolatban fontos megemlíteni, hogy kizárólag a Svenska utifrån könyvekben szerepel, a Rivstart kötetek annak ellenére sem tartalmazzák, hogy a 2007-es kiadás megjelenésekor még aktívan fennállt, sőt, csupán négy évig, 2010 júliusa és 2014 decembere között függesztették fel, és azóta folyamatosan működik.

Technológia és oktatás

2. táblázat

Technológiára és oktatásra talált példák, tankönyvek szerinti bontásban (saját összeállítás)

	Svenska utifrån 1991	Svenska utifrån 2001	Rivstart 2007	Rivstart 2014
Alfred Nobel és a Nobel-díj	x	x	x	x
Svéd oktatási rendszer	x	x	x	x
Ingvar Kamprad és az IKEA	x	x		
Lars Magnus Ericsson és az Ericsson cég			x	
A Spotify sikertörténete				x

Az Alfred Nobellel és a róla elnevezett Nobel-díjjal kapcsolatos olvasmányok kötelezőnek mondható elemei mind a négy tankönyvnek, feltételezhetően azzal a céllal, hogy minél általánosabb ismeretté váljon a dinamit feltalálójának svéd származása. Visszatérő elem még a svéd oktatási rendszer, vagyis a köz- és felsőoktatás intézményei, illetve az ezek közti átmenet, valamint a tanév rendjének bemutatása. A kulcsmondat a 2001-es Svenska utifrånban hangzik el: „*I Sverige har alla möjlighet att studera och det är aldrig för sent att börja!*”⁷ A svéd egyetemeknek rövid, de saját leckét szentel a Svenska utifrån, kiemelve az uppsalai egyetemet, Svédország legrégebb óta működő egyetemét, valamint a felsőoktatási intézmények egyre növekvő számát szerte az országban. A könyv ezen kívül az olvasó elé tár – mennyiséghatározók szókincs-leckéjébe bújtatva – egy listát a svéd iskolákban tanulható idegen nyelvekről, illetve egy felsorolást azon országokról Németországtól kezdve Kínán át Uruguayig, ahol lehetőség van svédet tanulni a felsőoktatásban, mintha egy multifunkcionális termék rejtett reklámjával találkozna az olvasó. A svéd nyelvtudás az eladni kínált árucikk, melynek értékét az ismertsége határozza meg, a tankönyv pedig a nyelv elsajátításáért, vagyis a termék megvásárlásáért cserébe egy népes nemzetközi közösséghez tartozást ígér, amit egy egzotikusnak tartott nyelv ismerete tart össze.

Az egyik legismertebb és legnagyobb népszerűségnek örvendő svéd vállalat, az IKEA alapítójáról és a cég kezdeti időszakáról mindkét Svenska utifrån ír egy-egy kötelezően feldolgozandó lecke

⁷ „*Svédországban mindenki számára adott a lehetőség a tanulásra, és soha nincs késő elkezdni!*” Svenska utifrån (2001), 100. o

keretében. Kampradról 1994-ben, tehát évekkel a 2001-es Svenska utifrån kiadása előtt kiderült, hogy 1942-1945 között aktív szerepet vállalt Per Engdahl fasisztabarát Újsvéd Mozgalmában (Nysvenska Rörelse). A könyv nem ejt szót, a negyvenes évek kapcsán mindössze a gimnáziumi, valamint Kamprad első munkahelye kerül említésre.

„Han slutade skolan 1941 och började på ett handelsgymnasium i Göteborg. Efter examen arbetade ha nett par ór på ett företag som tillverkade monteringsfärdiga hus. Men samtidigt hade han en egen firma hemma i bostaden. Där sålde han billiga möbler per postorder.”⁸

A kiemelt részletben, valamint a szöveg egészében a szerény körülmények közül jövő, keményen dolgozó, kiváló üzleti érzékkal megáldott kereskedő képét látjuk.

A Rivstart könyvekben a fókusz áthelyeződött a piac privát szereplőire és az óriásvállalatokra. 2007-ben az Ericsson svéd telekommunikációs vállalat alapítójával és történetével ismerteti meg az olvasót, 2014-ben pedig a startupként induló, majd a magát óriáscéggé kinövő Spotify streamingszolgáltató sikerét mutatja be röviden.

Művészet

3. táblázat

Művészetre talált példák, tankönyvek szerinti bontásban (saját összeállítás)

	Svenska utifrån 1991	Svenska utifrån 2001	Rivstart 2007	Rivstart 2014
Astrid Lindgren	x	x		x
Svéd írók	x	x		x
August Strindberg				x
Stieg Larsson Millennium-trilógiája				x
Híres svéd személyek, köztük művészek				x

Meglepőnek mondhatóan kevés hangsúlyt fektettek a tankönyvek a svéd művészet, mint a kultúra egyik fő oszlopának bemutatására. A gyerekkönyveinek hála világszerte ismert Astrid Lindgrenről

⁸ 73. o

a két Svenska utifrån ír két-két leckében, valamint említés szintjén szerepel a 2014-es Rivstartban. Feltűnő, hogy a svéd irodalom egyik legfontosabb marketingarcának számító Lindgren jóval többször szerepel a tankönyvekben, mint August Strindberg dráma- és regényíró, a modernizmus térhódításának prominens alakja és egyben a modern svéd irodalom atyja, akiről az év legjobb svéd könyvének járó irodalmi díj, az Augustpriset a nevét kapta. Bár írói munkássága egyedülálló, a nőkről képviselt nézetei összeegyeztethetetlenek a mai Svédország által közvetíteni kívánt értékekkel. Jogosan merül fel a kérdés, hogy mi változott 2014-ben, amikor háromszor is felbukkan a tankönyvben Strindberg neve: egyszer említés szintjén egy feladatban, másszor egy rövid, ismeretterjesztő szövegbuborékban, harmadjára pedig egy fiktív mozi programfüzetének fotóján. Utóbbi kapcsán érdemes megemlíteni, hogy a hét évvel korábbi Rivstart ugyanazon fotóján Strindberg neve nem kapott helyet.

3. ábra

Fiktív moziplakátok a 2007-es, illetve 2014-es Rivstart könyvből, utóbbiban Strindberg neve és két drámája is szerepel⁹

A fenti táblázatban látható, hogy a 2007-es Rivstart nem tartalmaz specifikusan svéd művészettel foglalkozó részeket, így feltételezhető, hogy a 2014-es kiadás ezt igyekezte korrigálni. Mivel Strindberg nevét a klasszikus svéd irodalom kapcsán nem említeni az irodalmi kánon megtagadása lenne, a könyv az író munkásságát taglalja, magánéletével kapcsolatban csupán a házasságait tárja

⁹ Az első fotó a 2007-es Rivstart 49. oldalán, a második a 2014-es Rivstart 46. oldalán található.

az olvasó elé: „*Strindberg gifte sig tre gånger och fick fem barn. Två av hans fruar, Siri von Essen och Harriet Bosse, var skådespelare och spelade i hans pjäser.*”¹⁰

Találunk egy-egy listát Strindbergen és Lindgrenen kívül más svéd írókról is a két Svenska utifrån könyvben, ám az összeállítás kritériumai eltérnek a két kiadás között: 1991-ben egy három évvel korábbi felmérés alapján a tíz legproduktívabbnak ítélt író munkássága került bemutatásra, míg 2001-ben már egyszerűen csak kortárs írókról volt szó, függetlenül attól, mennyi könyvet adtak ki. A kortárs irodalmat és művészetet a 2014-es Rivstart emeli be a tananyagba az akkorra 60 milliós példányszámban elkelt és csaknem negyven nyelvre lefordított Millennium-trilógiával, melynek első része a magyar olvasók számára *A tetovált lány* című könyv révén lehet ismerős. Ugyanebben a kötetben találunk egy feladatot, melyben világhírré szert tett svéd személyek nevét kell a foglalkozásukhoz párosítani. A listán megtaláljuk Jenny Lind és Birgit Nilsson operaénekenőket, Ingrid Bergman és Greta Garbo színésznőket, Agnetha Fältskogot, a világhírű ABBA együttes énekesét, Henning Mankell krimiíró és a már említett Stieg Larssont, August Strindberget és Astrid Lindgrent, azonban az életútjuknak és munkásságuknak való utánajárás a tanulóra van bízva, a könyv bővebb információval nem szolgál egyikükről sem.

Politikai értékek

4. táblázat

Politikai értékekre talált példák, tankönyvek szerinti bontásban (saját összeállítás)

	Svenska utifrån 1991	Svenska utifrån 2001	Rivstart 2007	Rivstart 2014
Pozitív hozzáállás a bevándorláshoz	X	X		
Május elsejei tüntetések	X	X		
Az 1900-as évek legfontosabb népszavazásai	X	X		
Parlamenti pártok és programjuk, a svéd választási rendszer	X	X		
Azonos neműek közti házasság				X

¹⁰ „*Strindberg háromszor házasodott, melyekből öt gyerek született. Feleségei közül ketten, Siri von Essen és Harriet Bosse, színészek voltak, és játszottak a darabjaiban.*” Rivstart, 2014, 54. o

A kategóriára példát szinte csak és kizárólag az állami kiadású Svenska utifrån könyvekben találunk, főként országismereti-történelmi kontextusban. A 2014-es Rivstart emel be egy régóta megosztó politikai-társadalmi témát, az azonos neműek házasságát: egy párbeszéd feladatban, melyben a szereplők a családjukról beszélgetnek, egy Agnes nevű nő azt feleli a családi állapotára vonatkozó kérdésre, hogy ugyan nem házas, de barátnője van, aki az Egyesült Államokban él.

– *Agnes, är du gift?*

– *Nej, men jag har en flickvän, Kicki. Hon bor i USA nu. Du då, är du gift?*

– *Nej, jag är singel. Det är toppen!*

– *Jaha, vad bra!*¹¹

Ugyanezen az oldalon lentebb egy külön szövegbuborékkal hívja fel a könyv a figyelmünket a tényre, hogy 2009 óta azonos nemű párok is összeköthetik az életüket Svédországban. A témát egyfajta óvatos távolságtartással közelítik meg, ami inkább az eltérő, esetlegesen kevésbé befogadó kultúrából érkező tanuló érzékenységre való figyelem számlájára írható.

Külpolitikáról, vagyis Svédországnak más államokkal vagy államszövetségekkel való közös munkájáról egyik tankönyvben sem esett szó. Az 1991-es Svenska utifrån említi ugyan az ENSZ-hez és az Európai Közösséghez való csatlakozást, a 2001-es pedig, hogy Svédország 1995 óta tagja az Európai Uniónak, viszont nem fejtik ki az országnak az adott szervezetekben való szerepvállalását, vagy fontosabb mozzanatokat, közös célkitűzéseket vagy esetleges konfliktusokat.

Egyenlőség, befogadás, diverzitás

A Svédország számára meghatározó értékek, így a nemek közötti és társadalmi egyenlőség, befogadás, tolerancia és diverzitás reprezentálása valamennyi könyvben megtörténik. Bár azt hinnénk, ezeknek a fogalmaknak kiemelt jelentőséget tulajdonítani újkeletű jelenség, már a több, mint húsz, illetve harminc évben megjelent Svenska utifrån könyvekben is találhatóak rájuk példák.

¹¹ – *Agnes, te házas vagy?*

– *Nem, nekem barátnőm van, Kickinek hívják. Most az USA-ban él. És te házas vagy?*

– *Nem, egyedülálló vagyok. Remek dolog!*

– *Na, akkor jó!*

Rivstart (2014), 14. o

Ahogy a 4. táblázatból is látszik, a bevándorlás megosztó témájával kapcsolatban a Svenska utifrån könyvek egy optimista, befogadó álláspontot képviselnek, és a jelenség pozitív aspektusait hangsúlyozzák ki. Az 1991-es és 2001-es kiadásban is olvashatunk egy Hildur nevű idős hölgy tapasztalatáról, amiket egy osztálytalálkozón oszt meg egykori iskolatársaival:

”Två gånger I veckan kommer det en ung utlänning – iranier, tror jag, – från Hemtjänsten och handlar och städar åt mig. Han brukar berätta så spännande saker om sitt land, att vi kan sitta och prata i timmar.”¹²

Az elénk tárt kép már-már meseszerűen idilli, kezdve a Hemtjänst, azaz házi gondozói szolgálat intézményével, amely községenként biztosít segítséget otthonaikban az arra rászoruló időseknek. Említése újabb figyelemfelhívás a jóléti, gondoskodó svéd államra. A meg nem nevezett iráni bevándorló pedig sikeresen beintegrálódott a svéd társadalomba: nem csupán elsajátította a nyelvet – hiszen enélkül képtelenség volna beszélgetnie az idős svéd asszonnyal –, de munkát is talált. Az órákig tartó beszélgetések jól hangzanak ugyan, de kivitelezésük életszerűtlen, hiszen a Hemtjänst alkalmazottainak több idős embert is látogatniuk kell naponta, azaz nem teljesen ők gazdálkodnak az idejükkel. Az idősgondozók, valamint az egészségügyi személyzet a Svédországba bevándorlók egyik leggyakoribb foglalkozási csoportjába tartoznak (Statistikmyndigheten SCB, 2020), ám ahogy Strandell (2022) a doktori értekezésében írja, a külföldi, például a globális délről származó idősgondozók, akik egyre növekvő számban dolgoznak a szakmában, nagyobb eséllyel találkoznak kedvezőtlen munkafeltételekkel, illetve sokan a bőrszínük, származásuk vagy a nyelvtudásuk miatt diszkriminációnak vannak kitéve. Bár a jelenség több másik országban is megfigyelhető – Strandell éppenséggel Ausztriát hozza példának –, a könyv nem tesz említést erről a problémáról. A négy könyvben általánosan is kevés szó esik a társadalmi különbségekről, a bemutatott karakterek átlagos életszínvonalon élnek, nem találni köztük sem kirívóan vagyonost, sem kimondottan szerény körülmények közt élőket. Manapság elképzelhetetlen is lenne osztályalapú társadalomról beszélni svéd kontextusban. A Svenska utifrån könyvekben található egy lecke egy Rune nevű idős ember visszaemlékezéseiről, amiben említi, hogy középiskolában sok tanár nem nézte jó szemmel a munkások gyerekeit, és a visszahúzó, csendes Rune végül három évvel később, 16 évesen be is fejezte az iskolát. A későbbiekben még szóba hozza a szakszervezethez

¹² „Heti kétszer jön egy fiatal külföldi – iráni, azt hiszem, -- a Hemtjänstentől bevásárolni és takarítani nálam. Olyan érdekes dolgokat magyaráz az országáról, hogy órákig tudunk ülni és beszélni.” Svenska utifrån (1991), 149. o

való csatlakozását, itt azonban ki is merül a társadalmi osztályhoz való tartozás kifejeződése. Hiába állami kiadású könyvekről van tehát szó, a Svenska utifrån-nal szemben nem róható fel az, amire a Svédországba bevándoroltak számára létrehozott ingyenes állami nyelvtanfolyam, az SFI (Svenska för Invandrare) kapcsán Andersson, Sanandaji és Segerfeldt (2006) hívták fel a figyelmet, mégpedig, hogy az SFI tananyagát alkotó könyvekben a svéd történelem és mindennapok egy szociáldemokrata szűrőn át kerülnek bemutatásra. Ahogy az a fenti táblázatból látszik, a munka ünnepén megszokott tüntetések említésre kerülnek ugyan egy mondat erejéig, az 1900-as évek történelmét ideológiától semlegesen írja le, valamint a politikai pártok bemutatása is pusztán tényekre és statisztikákra korlátozódik.

A később megjelenő Rivstart könyvekben szintén találhatók utalások a bevándorlásra, a hangsúly azonban inkább az emberi sorsokra kerül át, gyakran szoros kapcsolatban az egyenjogúsággal és a hagyományos nemi szerepek körüli sztereotípiák felülírásával.

A nemek közötti egyenlőség példaként mindkét Rivstart könyv az olvasó elé tárja egy igencsak elfoglalt, magas pozícióban dolgozó, Svédországba bevándorolt mikrobiológus nő mindennapjait, akit 2007-ben Fatoush-nak, 2014-ben Selinnek hívnak. Mivel sokat túlórázik a laboratóriumban, az otthonról fordítóként dolgozó svéd férje az, aki a házimunka java részét elvégzi, főz magukra, valamint gondoskodik a gyerekeikről, amikor az édesanyjuk munkában van.

A 2007-es és a 2014-es kiadás 13. fejezetében négy gyereket, két kislányt és két kisfiút kérdeznek arról, milyen foglalkozást szeretnének űzni felnőttként. Válaszaikból hamar feltűnik a tradicionális férfi-női foglalkozások megkülönböztetésének elvetése: a Leyla nevű kislány nem ápoló, tanár vagy főállású anya szeretne lenni, hanem vagy repülőgép-pilóta vagy állatorvos, Caroline pedig televíziós műsorvezető, esetleg meteorológus. A fiúkat sem kötik a normák, ugyanis a Mehmet nevű kisfiú híresség, popénekes vagy színész szeretne lenni, mint Brad Pitt, vagy mikrobiológus, mint az édesanyja. Végül Oscar elmondja, hogy ő profi focistaként képzelel el magát a jövőben, bár a papája nem örül ennek, úgyhogy az ügyvédi pálya ötletét sem veti el. A 2014-es kiadásban javarészt ugyanezeket a válaszok olvashatóak annyi különbséggel, hogy Leyla hozzáteszi, állatorvosként dolgozni talán jobb, mert akkor az ember többet lehet otthon a családjával, Caroline pedig anyagi megfontolásból közgazdász lenne inkább, amennyiben hírességként nem futna be. Mehmet első opciója immár a pszichológiai pálya, mivel így tudna segíteni azokon, akiknek

szüksége van rá, Oscar pedig nem jogász, hanem szoftverfejlesztő szeretne lenni, mivel így tudna otthonról dolgozni.

4. ábra

A 2007-es Rivstartban szereplő gyerekek válaszai a „Mi leszel, ha nagy leszel?” kérdésre¹³

5. ábra

A 2014-es Rivstartban szereplő gyerekek válaszai a „Mi leszel, ha nagy leszel?” kérdésre¹⁴

¹³ 124. o

¹⁴ 132. o

A feladathoz kapcsolódóan fontos megjegyezni, hogy nem csak a nemek közötti- és társadalmi egyenlőséget közvetíti, hanem a svéd társadalom multikulturális jellegére is utal Leyla és Mehmet által, akik szülei közt bizonyára találni bevándorló háttérűt. A nyelvtanuló azt látja a feladatból, hogy Svédországban a gyerekek mernek nagyot álmodni, és szabadon orientálódhatnak az érdeklődési körük felé, függetlenül attól, milyen neműek vagy milyen családi háttérrel rendelkeznek.

A 2014-es Rivstart több helyen is különös gonddal ügyel a gender-sztereotípiák felülírására. Szövegeiben találkozunk egy Per nevű karakterrel, aki barátnőjével, Miával töpreng azon, milyen filmet menjenek megnézni a moziban.

Per: Jag skulle vilja se en härlig, romantisk film ikväll. Vi kanske kan se Jag älskar dig?

Mia: Nja, jag vet inte. Kan vi inte se en historisk film i stället? Titta, på Rex går Platon, Aristoteles och jag. Den är bra, tror jag!

Per: Men den börjar klockan sju och slutar halv elva! Jag vill inte se en så lång film.

Mia: Okej. Men den här då: Semester i helvetet? En klassisk, engelsk skräckfilm.

Per: Mia, jag tycker inte om läskiga filmer!¹⁵

Mia ízlésénél, amit a hagyományos női tulajdonságok reprezentációjából kiindulva különösnek találhatunk, talán csak Per preferenciája okoz nagyobb meglepetést, hiszen tőle halljuk azt, amit leginkább női karakterek szoktak javasolni: üljenek be egy romantikus filmre. A kapcsolati dinamikájuk is a svéd értékeket közvetíti: két egyenlő ember párbeszédét olvasni, akik, bár mást szeretnének, törekednek a kompromisszumra. Sem Per, sem Mia szava nem ér többet a másikénál, nincs köztük alá- és fölérendeltségi viszony.

A tankönyv egy másik, vásárlási szokásokról szóló fejezetében újabb sztereotípiát kerül felülírásra azzal, hogy egy Marcus nevű karaktert tesznek vásárlásfüggővé, aki nehezen tud úgy bemenni egy boltba, hogy ne vegyen magának valami új ruhadarabot vagy higiéniai terméket, míg egy Elin nevű

¹⁵ „Per: Egy kedves, romantikus filmet szeretnék nézni ma este. Megnézhetnénk talán a Szeretleket?

Mia: Ah, nem is tudom. Nem nézhetnénk helyette egy történelmi filmet? Nézd, a Rexben vetítik a Platón, Arisztotelész és ént. Szerintem tök jó.

Per: De este hétkor kezdődik és fél tizenegykor van vége! Nem akarok egy olyan hosszú filmet nézni.

Mia: Oké, akkor itt van ez: Nyaralás a pokolban. Klasszikus angol horrorfilm.

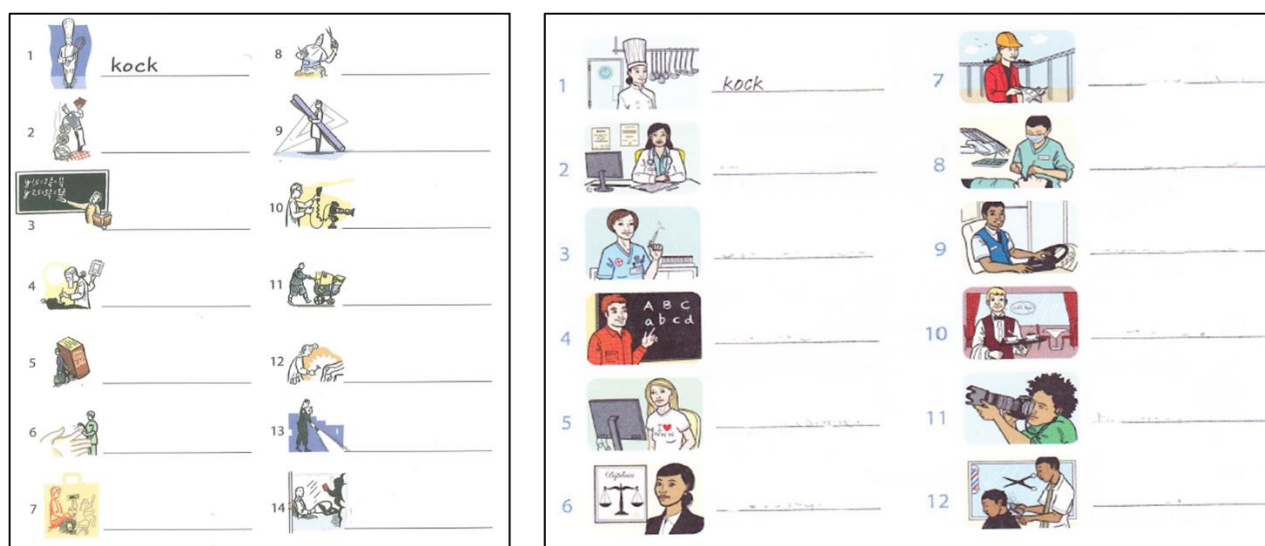
Per: Mia, nem szeretem az ijesztő filmeket!” Rivstart (2014), 52. o

hölgy azt fejti ki, mennyire érdektelen számára a divat és a költségek¹⁶. Természetesen ez nem azt jelenti, hogy a fordítottjára egyáltalán nem akad példa a könyvben, hiszen találni olyan dialógust is, amiben a nő fejezi ki lelkesedését a vásárlás kapcsán¹⁷. A tankönyvek nem a sztereotip tulajdonságok létezését kérdőjelezik meg, hanem azok kizárólag nőkhoz vagy kizárólag férfiakhoz való kapcsolásának létjogosultságát.

Figyelemre méltó változás történt a 2007-es és a 2014-es kiadású Rivstart ugyanazon feladatának illusztrálásában, ami szintén kiváló példája annak, hogyan vált a diverzitás és a különböző háttérű emberek reprezentációja alapvető elemévé egy újabb kiadású tankönyvnek.

6. ábra

A 2007-es, illetve 2014-es Rivstart könyv feladata, melyben foglalkozásokat kell a megfelelő képhez párosítani¹⁸

A 2014-es könyvben szereplő illusztráció esetében a Svédország által közvetíteni kívánt pozitív értékek felvonultatása több síkon is megvalósul. Egyrészt elkerüli a hagyományos nemi szerepekhez kötött foglalkozások kizárólagos ábrázolását, másrészt több bevándorló háttérű karaktert is felvonultat, megerősítve az általános üzenetet, miszerint Svédországban mindenkinek

¹⁶ 67. o

¹⁷ 96. o

¹⁸ Az első fotó a 2007-es Rivstart 13., a második a 2014-es Rivstart 12. oldalán található.

van lehetősége azt a foglalkozást választani, amihez tehetsége, képessége vagy kedve van, függetlenül a családi háttértől vagy társadalmi helyzettől.

Összefoglalás

A vizsgálat során levont következtetések bemutatását a hipotézisek igazságtartalmának feltárásával szeretném kezdeni.

Az első hipotézis, miszerint a négy vizsgált tankönyv a soft power öt forrását használva kísérli meg Svédországot pozitív fénybe állítani, részben igazolást nyert, ugyanis a soft power ötödik összetevője, a külpolitikai tevékenység, nem fordul elő egyik könyvben sem. A másik négyre, vagyis az interperszonális viselkedésre, technológiára, művészetre és politikai értékekre a legtöbb könyvben található több példa is. Kivételek ugyanakkor akadnak, például a 2007-es kiadású Rivstart, melyben a művészetre és a politikai értékekre hiányoznak példák. Utóbbi, egyetlen kivétellel, pedig csak a két Svenska utifrån könyvben fordul elő.

A második hipotézis szerint a Svédországgal kívülről asszociált, az országon belül pedig ápoltság értékek, mint a nemek közötti és társadalmi egyenlőség, befogadás és diverzitás, a vizsgált tankönyvekben is megjelennek. Ez az állítás igazolást nyert az elemzett feladatok, szövegek és fotók által, melyekben rendszeresen felfedezhetők a fenti értékek néhol nyíltan, máskor bújtatottan történő felvállalása. A vizsgált tankönyvek által közvetített országimázs megegyezik a képpel, amit Svédország mutat, illetve mutatni igyekszik magáról a nemzetközi közösség felé.

A vizsgálat során bebizonyosodott, hogy a Svenska utifrån és a Rivstart könyvek közti legjelentősebb különbség a soft power alkalmazásában a politikai értékek reprezentációjában volt megfigyelhető. Míg a Svenska utifrån nem csupán a svéd nyelvet, de Svédországot, mint földrajzi helyet, geopolitikai tényezőt és államot ismerő tanulót szándékozik kinevelni az olvasóból, amihez az ország politikai rendszerének alapvető ismeretei is szükségesek, addig a Rivstart könyvek célja egyértelműen a nyelvi, nem pedig az országismereti ismeretek átadása, a kultúrát pedig inkább kommunikációs helyzeteken keresztül ismerteti meg az olvasóval, kisebb mértékben ismeretterjesztő szövegblokkokkal. A Rivstart inkább sejtet, semmint expliciten közöl, ahogy azt a Svenska utifrån teszi például a bevándorlás kapcsán, amikor kijelenti, hogy az előregedő társadalom problémáinak megoldása a növekvő mértékű bevándorlás lehet. A jelenség azzal is

magyarázható, hogy a 2000-es évek második felében a bevándorlás már a valóság, a mindennapok része. Sőt, a multikulturalizmus olyan ideállá vált, amit a 2014-es Rivstart több helyen is büszkén az olvasó elé tár, mint egy a svéd értékek közül.

Több példa alapján megállapítható, hogy az ország- és társadalomismereti részekben a hangsúly határozottan Svédország és a svéd társadalom vonzó, irigylésre méltó tulajdonságaira helyeződik, ha pedig ismert svéd személyekről van szó, az ő ma már elítélendőnek számító elveik és tevékenységük kimaradt a tananyagból. Bár érthető, hogy a svéd kultúra, mint termék népszerűsítésében ezek a visszatetsző információkra felhívni a figyelmet cseppet sem volna előnyös, következetes elhallgatásuk csökkentheti a megbízhatóságukat a nyelvtanuló szemében.

Bár dolgozatomban csupán kis szeletét vizsgáltam azon svéd nyelvkönyveknek, melyeket a magyar felsőoktatásban használnak, bőséggel áll rendelkezésre anyag egy átfogóbb és részletekbe menőbb vizsgálat véghezvitelére akár a magyar társadalom kontextusában, akár más skandináv nyelvek tankönyveivel történő összehasonlításban. A Svéd Intézettel magam is felvettem kapcsolatot, és kérésemre az archívumukból összeválogatták és listába szedték a mellékletben található, az évtizedek alatt általuk nyomtatásba hozott tankönyveket és segédanyagokat, megkönnyítve egy esetleges jövőbeni kutatás elindítását.

Irodalomjegyzék

Primer irodalom

Roger, N., Nils-Owe, P., & Britta, H. (1991). *Svenska Utifrån*. Stockholm, Svenska Institutet.

Roger, N., Nils-Owe, P., & Britta, H. (2001). *Svenska Utifrån*. Stockholm, Svenska Institutet.

Paula Levy, S., & Karl, L. (2007). *Rivstart A1+A2 Textbok*. Stockholm, Natur & Kultur.

Paula Levy, S., & Karl, L. (2014). *Rivstart A1+A2 Textbok*. Stockholm, Natur & Kultur.

Szekunder irodalom

Andersson, P. M., Sanandaji, N., & Segerfeldt, F. (2006). *Välkommen till Sverige! - Om politisk snedvridning i kurslitteraturen i SFI, svenska för invandrare*. Stockholm: Timbro.

Andreasen, U. (2007). *Diplomati og globalisering: en introduktion til public diplomacy*. København: Museum Tusculanum Press.

Blanco, C. (2023. május 9). *Special report: 2 major changes in the top 10 languages to study*.
Letöltés dátuma: 2025. január 15, forrás: Duolingo Blog: <https://blog.duolingo.com/2023-top-10-languages/>

Budapesti Királyi Magyar Pázmány Péter Tudományegyetem. (1922). *A Királyi Magyar Pázmány Péter Tudományegyetem tanrendje, 1922-1923. tanév, 1. félév*. (Királyi Magyar Egyetemi Nyomda) Letöltés dátuma: 2024. december 4, forrás: Arcanum:
https://adt.arcanum.com/de/view/ELTE_EgyetemiTanrendek_1922_1/?pg=0&layout=s

Budapesti Királyi Magyar Pázmány Péter Tudományegyetem. (1932). *A Királyi Magyar Pázmány Péter Tudományegyetem tanrendje, 1932-1933. tanév, 2. félév*. Budapest: Királyi Magyar Egyetemi Nyomda. Letöltés dátuma: 2025. január 15, forrás: Arcanum:
https://adt.arcanum.com/de/view/ELTE_EgyetemiTanrendek_1932_2/?pg=29&layout=s

Canale, G. (2016). (Re)Searching culture in foreign language textbooks, or the politics of hide and seek. *Language, Culture and Curriculum*, 29(2).

- Carlsson, C. (2011). *Fritidshuset: kulturarv och välfärdssymbol*. Nössebro: Västervik.
- Debreceni Magyar Királyi Tudományegyetem. (1918). *A Debreceni M. Kir. Tudományegyetem tanrendje az 1918-19. tanév 2. feléről*. Letöltés dátuma: 2025. január 15, forrás: Debreceni Egyetem elektronikus Archívuma: <https://dea.lib.unideb.hu/home>
- Jämställdhetsmyndigheten. (2021. szeptember 13). *Vad är jämställdhet?* Letöltés dátuma: 2025. január 15, forrás: Jämställdhetsmyndigheten: <https://jamstalldhetsmyndigheten.se/fakta-om-jamstallldhet/vad-ar-jamstallldhet/>
- Jenes, B. (2005). Az országimázs alakításának lehetőségei. *Marketing & Menedzsment*, 39(2), 18-29. Letöltés dátuma: 2025. január 15, forrás: <https://journals-test.lib.pte.hu/index.php/mm/article/view/1373>
- Joseph S. Nye, J. (2008). Public Diplomacy and Soft Power. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 94-109.
- Kindl, M. (2022). Svéd–magyar kapcsolatok a két világháború között: vonalrajzok és skiccek. *Észak*, 9-36.
- Kramsch, C., & Vinall, K. (2015). The cultural politics of language textbooks in the era of globalisation. In X. L. Curdt-Christiansen, & C. Weninger (szerk.), *Language, Ideology and Education: The politics of textbooks in language education* (old.: 58-76.). London: Routledge.
- Lee, I. (2018). Effects of Contact with Korean Popular Culture on KFL Learners' Motivation. *The Korean Language in America*, 22(1), 25-45.
- Lindberg, N.-H. (1922. augusztus 29). Gárdonyi Géza. Eger. Letöltés dátuma: 2025. január 15, forrás: Petőfi Irodalmi Múzeum: <https://opac.pim.hu/record/-/record/PIM760944;jsessionid=B9A05838D8658D55E1560C9BAA24363E>
- Mádl, P., & Annus, I. (2019). Győry Vilmos, a skandináv kultúra közvetítője. (L. Gergye, & A. Masát, szerk.) *Filológiai Közlöny*, 33-59.
- Nye, J. S. (1990). Soft Power. *Foreign Policy*, 80, 153-171. doi:10.2307/1148580

- Nye, J. S. (2006. február 23). *Think Again: Soft Power*. Letöltés dátuma: 2025. január 15, forrás: Foreign Policy: <https://foreignpolicy.com/2006/02/23/think-again-soft-power/>
- Statistikmyndigheten SCB. (2020. február 3). *Kockar och it-specialister är de vanligaste arbetskraftsinvandarna*. Letöltés dátuma: 2025. január 15, forrás: Statistikmyndigheten SCB: <https://www.scb.se/hitta-statistik/artiklar/2020/kockar-och-it-specialister-ar-de-vanligaste-arbetskraftsinvandarna/>
- Statistikmyndigheten SCB. (2022). Undersökningarna av levnadsförhållanden. Semesterresande och fritidshus. Andel personer i procent efter indikator, redovisningsgrupp, kön och årsintervall. Letöltés dátuma: 2025. január 15, forrás: <https://www.scb.se/>
- Strandell, R. (2022). *Omsorgsarbete i hemtjänsten: – förändringar, utmaningar och möjligheter*. Akademisk avhandling. Stockholm: Stockholms universitet, Samhällsvetenskapliga fakulteten, Institutionen för socialt arbete. Letöltés dátuma: 2025. január 15, forrás: <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1699604/FULLTEXT01.pdf>
- Svenska Institutet. (2020). *Bilden av Sverige i Central- och Östeuropa*. Letöltés dátuma: 2025. január 15, forrás: Svenska Institutet: <https://si.se/report/bilden-av-sverige-i-central-och-osteuropa/>
- Svenska Institutet. (2024). *Bilden av Sverige utomlands 2023*. Stockholm: Svenska Institutet.
- Svenska Institutet. (2025). *Analyserar Sverige bilden*. Letöltés dátuma: 2025. január 15, forrás: Svenska Institutet: <https://si.se/sa-arbetar-vi/analyserar-sverige-bilden/>
- Svenska Institutet. (2025). *Universitet med svenskstudier*. Letöltés dátuma: 2025. január 15, forrás: Svenska Institutet: <https://si.se/sa-arbetar-vi/svenskan-i-varlden/universitet-med-svenskstudier/>
- Szeles, P. (1998). *A hírnév ereje. Image és arculat*. Budapest: Star PR Ügynökség.

Táblázatjegyzék

1. táblázat: Interperszonális viselkedésre talált példák, tankönyvek szerinti bontásban.....10

2. táblázat: Technológiára és oktatásra talált példák, tankönyvek szerinti bontásban.....	15
3. táblázat: Művészetre talált példák, tankönyvek szerinti bontásban.....	16
4. táblázat: Politikai értékekre talált példák, tankönyvek szerinti bontásban.....	18

Ábrajegyzék

1. ábra: Az 1991-e és a 2001-es kiadású Svenska utifrån könyvek borítója.....	9
2. ábra: A 2007-es és a 2014-es kiadású Rivstart könyvek borítója.....	9
3. ábra: Fiktív moziplakátok a 2007-es, illetve 2014-es Rivstart könyvből, utóbbiban Strindberg neve és két drámája is szerepel.....	17
4. ábra: A 2007-es Rivstartban szereplő gyerekek válaszai a „Mi leszel, ha nagy leszel?” kérdésre	22
5. ábra: A 2014-es Rivstartban szereplő gyerekek válaszai a „Mi leszel, ha nagy leszel?” kérdésre.....	22
6. ábra: A 2007-es, illetve 2014-es Rivstart könyv feladata, melyben foglalkozásokat kell a megfelelő képhez párosítani.....	24

Mellékletek

1. melléklet: Levélváltás a Svéd Intézet munkatársával adatigénylés céljából

Från: Leffler Bernadett <lefflerdetti@student.elte.hu>

Skickat: den 22 november 2024 08:49

Till: si@si.se <epost@si.se>

Ämne: Läroböcker i svenska i utlandet

Hej!

Jag skriver till er gällande en pågående forskning som delvis är kopplad till Svenska Institutet.

Jag heter Bernadett Leffler och jag är mastersstudent i skandinaviska studier vid Eötvös Loránd Universitet i Budapest, Ungern. Jag undersöker hur representationen av Sverige i enspråkiga läroböcker som används i svenskkurser här på universitetet har förändrats under årtiondena.

Min forskning omfattar inte bara läroböcker i svenska som utgavs av SI utan också andra, till exempel Rivstart, utgiven av Natur & Kultur. Just nu fokuserar jag på Svenska Utifrån, för det har vi använt för decennier, och det är det som är mest berömt tack vare våra lektorer, och Rivstart. Jag är dock nyfiken på vilka andra SI-läroböcker och hur mycket av dem blev skickade till universitet utomlands – bland annat till Ungern.

Jag undrar om ni har någon statistik över detta, eller kanske en boklista, och ifall ni har, skulle ni kanske kunna skicka det till mig för att bidra till min forskning? I december ska jag presentera resultaten på en studentkonferens här på universitetet, så att få lite extra material från er vore till jättestor hjälp till mitt arbete.

Vänliga hälsningar,
Bernadett Leffler

Från: sj@si.se <epost@si.se>

Skickat: den 22 november 2024 12:42

Till: Svenskundervisningen <sveuj@si.se>

Ämne: VB: Läroböcker i svenska i utlandet

Hej Bernadett!

Tack för din fråga!

Vi har inget omedelbart svar på din fråga men skall dyka ned i arkivet. Det kan ta lite tid så låt dig inte uppehållas av detta, men vi tittar på frågan och återkommer med svar. Men som sagt: det riskerar att dröja några veckor.

Vänligen

Viktor Hennius

Viktor Hennius
Svenska språket i världen
Tel: 08-453 79 65| Mobil: 073-336 89 43
www.sj.se | www.sweden.se

Svenska institutet

Svenska institutet är en statlig myndighet som verkar för att öka omvärldens intresse och förtroende för Sverige. Genom strategisk kommunikation och utbyte inom kultur, utbildning, vetenskap och näringsliv främjar vi samarbete och långsiktiga relationer med andra länder.

Innen: Viktor Hennius <viktor.hennius@si.se>

Datum 2024. 12. 16., H, 16:42

Eddig: Leffler Bernadett <lefflerdetti@student.elte.hu>

 1 melléklet (13 KB)

Förteckning SIs läromedel i tryck.xlsx

Hej Bernadett!

Nu har vår arkivarie forskat fram de läromedel SI producerat tidigare. Listan finns bifogad.

Vänligen

Viktor

Viktor Hennius
Svenska språket i världen
Tel: 08-453 79 65| Mobil: 073-336 89 43
www.si.se | www.sweden.se

Svenska institutet

Svenska institutet är en statlig myndighet som verkar för att öka omvärldens intresse och förtroende för Sverige. Genom strategisk kommunikation och utbyte inom kultur, utbildning, vetenskap och näringsliv främjar vi samarbete och långsiktiga relationer med andra länder.

2. melléklet: A Svéd Intézet által összeállított lista az általuk megjelent svéd nyelvkönyvekről és segédanyagokról

**Svenska institutet -
förteckning läromedel
– tryck**

Svenska för nybörjare.	1977	svenska			1998391
Svenska för nybörjare. D. 2, Svensk-italiensk ordlista	1977	svenska		Härtill ljudkassetter	1998412
Svenska för nybörjare D. 1 Svensk-italiensk ordlista	1977	svenska	Giordano Lokrantz, Margherita		1998402
Svenska för nybörjare. D. 1, Lärarblad till IS-övningar	1979	svenska	Hörner, Joan-Louise Paulsson, Margareta Stots, Margareta		:1998394
Svenska för nybörjare. D. 1, Svensk-portugisisk ordlista	1979	svenska	Önnesjö-Lobo, Lena		1998405
Svenska för nybörjare. D. 2, Svensk-polsk ordlista	1979	svenska	Thierry, Anita		1998409
Svenska för nybörjare. D. 2, Svensk-spansk ordlista	1979	svenska	Andersen, Nils-Erik		1998400
Svenska för nybörjare. D. 1, Svensk-spansk ordlista	1980	svenska	Fernandez-Corugedo, Victor		1998406
Svenska för nybörjare. D. 1, Svensk-tjeckisk ordlista	1980	svenska			1998407
Svenska för nybörjare. D. 2, Svensk-fransk ordlista	1980	svenska	Inger Hullberg		1998399
Svenska för nybörjare. D. 1, Elevblad till IS-övningar	1981	svenska	Joan-Louise Hörner, Margareta Paulsson, Margareta Stotz		1998395
Svenska för nybörjare. D. 2	1983	svenska	Eleonor Engbrant-Heider, Gunilla Rising Hintz, Monica Wohler	2., rev. uppl.	1998398

Svenska för nybörjare. D. 2, Svensk-engelsk ordlista	1983	svenska	Gunnil Sjöberg	2., rev. uppl.	1998411
Svenska för nybörjare. D. 2, Svensk-nederländsk ordlista	1983	svenska	Eva Lijphart-Tamm	2., rev. uppl.	1998410
Läromedelsförteckning för lärare i svenska som främmande språk utomlands : läsåret 1983-1984	1983	svenska			2063554
Svenska för nybörjare. D. 1, Svensk-ungersk ordlista	1984	svenska	Agnes Morandini-Harrach		1998408
Svenska för nybörjare. D. 1, Svensk-nederländsk ordlista och översättningsövningar från nederländska till svenska	1985	svenska	Henri Wijsbek	2., rev. uppl.	1998403
Svenska för nybörjare. D. 1, Svensk-polsk ordlista och översättningsövningar från polska till svenska	1985	svenska	Jerry Drews	2., rev. uppl.	1998404
Svenska för nybörjare. D. 2, Svensk-tysk ordlista och översättningsövningar från tyska till svenska	1985	svenska	Eleonor Engbrant-Heider, Gunilla Rising Hintz, Monica Wohler	2., rev. och utök. uppl.	1998393
Svenska för nybörjare. D. 1, Svensk-tysk ordlista och översättningsövningar från tyska till svenska	1990	svenska	Eleonor Engbrant-Heider, Gunilla Rising Hintz, Monica Wohler		1998396
Svenska för nybörjare. D. 1	1990	svenska	Eleonor Engbrant-Heider, Gunilla Rising Hintz, Monica Wohler	3., rev. uppl.	1998392
Svenska utifrån. Lärobok i svenska	1991	svenska			8221932
Svenska utifrån.	1991	svenska			8221931
Svenska utifrån. Svensk-engelsk ordlista	1991	svenska o engelska			1579626
Svenska för nybörjare. D. 1, Svensk-engelsk ordlista /utarbetad av Maj O'Cathain	1991	svenska	reviderad av Gunnil Sjöberg	3., rev. uppl.	1998401
Svenska utifrån. Läraranvisningar	1992	svenska	Roger Nyborg, Britta Holm		1579627

Svenska utifrån Uttalsanvisningar	1992	svenska	osse Thorén, Nils-Owe Pettersson		1579628
Svenska utifrån Svensk- engelsk & svensk-tysk ordlista	1993	svenska engelska tyska	redaktör: Britta Holm ; översättare: Alan Crozier (engelska) ; Sylvie Garnbeck & Christian Kanschatsch (tyska) ; uttalsuppgifter: Claes Garlén.		1579630
Svenska utifrån Övningar,D. 1	1995	svenska			1579631
Svenska utifrån Övningar,D. 2	1995	svenska			1579632
Läromedelsförteckning för lärare i svenska som främmande språk utomlands	1995	svenska	Britta Holm, Eva Jernström		2099260
Svenska utifrån Svensk- ryska & svensk-engelsk ordlista	1997	engelska svenska ryska	redaktör: Britta Holm ; översättare: Marina Ivanova och Anna Savitskaja (ryska) ; Alan Crozier (engelska) ; uttalsuppgifter: Claes Garlén.		1579634
Svenska utifrån Svensk- estnisk & svensk-engelsk ordlista	1997	engelska svenska estniska	redaktör: Britta Holm ; översättare: Katrín Tombak (estniska) ; Alan Crozier (engelska) ; uttalsuppgifter: Claes Garlén.		1579633
Svenska utifrån Schemagrammatik : svenska strukturer och vardagsfraser	1997	svenska	Gunilla Byrman, Britta Holm.	2. uppl.	1579635
Svenska utifrån. Schematic grammar : Swedish structures and everyday phrases	1998	engelska	[översättning: Alan Crozier]		1579636
Svenska utifrån Schemagrammatik : schwedische Strukturen und alltägliche Phrasen	1998	tyska	översättare: Christian Kanschatsch		1579638

Svenska utifrån Grammatičeskij očerk : švedskie struktury i obydennye frazy	1998	ryska	översättning: Marina Ivanova och Anna Savitskaja]		1579637
Svenska utifrån Lärobok i svenska	2001	svenska	Roger Nyborg, Nils-Owe Pettersson, Britta Holm.	Ny utg.	8221933
Svenska utifrån Svensk-spansk & svensk-fransk ordlista	2003	svenska	[översättning: Birgit Wistedt ...].		9154195
Svenska utifrån [Ljudupptagning]	2004	svenska			12557591
Svenska utifrån. Svensk-engelsk & svensk-tysk ordlista	2005	svenska engelska tyska	översättning: Alan Crozier (engelska) ; Sylvie Garnbeck och Christian Kanschat (tyska)		10051946
Bland gussar och gossar : om språksituationen i Sverige	2006	svenska			10264671